

УДК 7.071.1(477):2

Г 79

Владислав ГРЕШЛИК,*кандидат мистецтвознавства, доцент,**філософський факультет**Пряшівського університету в Пряшеві,**м. Прашів, Словаччина***ТВОРЧІСТЬ ГНАТА РОШКОВИЧА**

Грешлик Владислав. Творчість Гната Рошкови-ча. В культурі України все ще є велика кількість видатних постатей, які відомі менше, як би собі заслужили. Особливе це торкається тих митців, творчість яких через різні причини стала важливою складовою частиною культури інших країн. До таких авторів належить й Гнат Рошкович. Метою цієї праці є вказати на декотрі елементи свідомої (?) містифікації недавньої історії навколо життя та творчості Г. Рошковича та уточнити обставини творчості та поєднані з ним факти. Тільки поступове сумаризування, аналіз доступних матеріалів (архівні документи, кореспонденція митця та його рідні, преса цього часу) та їхня детальна верифікація уможливить створити собі кращу уяву про митця та епоху, в якій творив. В сучасності творчий доробок Г. Рошковича набагато систематичніше ніж в Україні досліджують в Угорщині. Наперекір відносно великій кількості прижиттєвих статей в газетах та журналах, творчість цього митця тільки поволі входить до контексту з культурою регіонів країн, де він народився та певний час діяв (Україна, Словаччина). Комплексний погляд на твори та життя Г. Рошковича в осяжному часі можливий лише в рамках систематичної колективної міжнародної співпраці. Так, як це було, наприклад, у випадку живописця Яна Ромбауера (1782-1849).

Ключові слова: Гнат Рошкович, релігійна тематика, жанрове малярство, ілюстрації, Австро-Угорщина, Україна.

Vladislav Grešlík. The Works of Hnat Roshkovych (Ignác Roskovic). Background. In Ukrainian culture, there is still a large number of personalities who are less known than they would deserve. This concerns especially the artists, whose works has become an important part of the culture of other countries for different reasons. Hnat Roshkovych is one of these authors. Objectives. The objectives of this study are: to highlight some elements of conscious (?) mystification of recent history of life and works of Hnat Roshkovych; to clarify the circumstances of the works and facts associated with Hnat Roshkovych. Methods. Only progressive summarizing, analysis of available materials (archives, artist's correspondence with his relatives, contemporary press) and their detailed verification will allow to create better understanding of the artist and the period in which he worked. Results. Currently, the works of Hnat Roshkovych are studied much more systematically by art historians in Hungary than in Ukraine. The results of the research support the idea that despite a relatively large number of articles in newspapers and magazines published during the life of Roshkovych, his works are being put in the context with the culture of the regions in countries where he was born, and where he worked (Ukraine and Slovakia) at a slow pace only recently. Conclusions. We conclude that a comprehensive view of the works and life of Hnat Roshkovych in the foreseeable future is possible only within a systematic international team collaboration.

Key words: Hnat Roshkovych (Ignác Roskovic), religious theme, genre painting, illustrations, Austria-Hungary, Ukraine.

Постановка проблеми. В історії мистецтва України, або в явищах з нею пов'язаних, не раз виникають різні питання та недорозуміння. Особливо це торкається приналежності окремих авторів хоча би маленькою долею їхньої творчості (життя) до тієї чи іншої культури / культур. Передусім тих митців, котрі якимсь чином відносяться до периферійних українських теренів. Пам'ятається ще не так давня полеміка навколо Андрія Вархоли (Andy Warhol), батьки якого виїхали в Америку на початку ХХ століття з руського села Микова на Пряшівщині. Спочатку декотрі його вважали поляком, чехом, згодом словаком. Пізніше А. Вархолу одне товариство на Закарпатській Україні виписало навіть членський квиток з номером 1. Питання, хто куди й до кого належить, дуже актуальне й нині. І не лише в Україні. Як свіжий приклад можна навести виставку «Коріння і крона» (2016 р.) в якій брали участь автори (декотрі з них були також на вернісажі), що проживають на теренах Закарпатської області України. Вона пройшла в чотирьох містах Угорщини, включно Будапешта, в словацьких Кошицях і наостанок показали її в Ужгороді. Якби хтось чекав, що автори у вступному тексті були показані як українські митці, то робив би це даремно. Її кошицьку експозицію персонал закладу, де виставка проходила («Kulturpark») представляв, що вона угорська (maďarská). Ситуція стала зрозумілішою, коли відвідувач побачив в центральній частині залу документальну фотовиставку до річниці повстання в Угорщині 1956 року проти диктатури радянського типу із супровідними текстами угорською мовою. Вступом до неї була угорська державна атрибутика (без єдиного українського знаку чи тексту), на початку розмістили історичний кадр з революційної Угорщини з виведеними на ньому словами Шандора Марай: «egy nér azt monda: elég volt». В каталозі цієї виставки [46] художників українського Закарпаття Україна згадана тільки тоді, коли декотрим з її учасників навели звання народного, або заслуженого художника України.

Аналогічна, чи ще складніша ситуація склалася з Гнатом Рошковичем. Адже він народився в селі Szalók, яке до 1918 року входило в Земплінський комітат Угорського королівства (нині це село Slavkovce в Словаччині). Виростав майбутній художник в Ужгороді, куди він любив вертатися, бо йшов «додому», як написав в одному з листів, коли просив в єпископа місце для брата Емануїла в цьому місті. Тоді там жив також їхній батько, Гнат Рошкович (1822-1895), священник, церковний сановник, педагог [41:51], перекладач й автор перших греко-католицьких церковних книг та підручників угорською мовою, чим немалою мірою сприяв мадяризації руського населення краю, коли в Гайдудорозі після 1848 року запровадили літургію «виключно угорською мовою» [7:162].

Не завжди однозначно й написання імені та прізвища митця. Адже він підписував свої твори *Ignác Roskovics*, а в літературі не раз зустрічаємо неугорські варіанти, як *Ignaz Ruskovics* у Р. Мутера [27:288], чи *Ignatii Roshkovych* у І. Попа [30:420] та ін. За-

вдання детально з'ясовувати згадані моменти та поєднувати їх з художнім доробком митця ще стоїть перед істориками мистецтва.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Рядки, чи відгуки про творчість Г. Рошковича появилися відносно скоро. Згадаймо хоча б декотрі з них. Та почнемо з негативного прикладу. В Шематизмі на 1882 рік про пряшівський греко-католицький катедральний храм зазначили: «*A. 1881. intus renovata, altari et iconostasi transformatis, novis picturis et pilarum marmoratione, aliisque decorationibus splendide ornata, et die 6. Januarii 1882. per Illmum D. Dioecesanum Episcopum solenniter consecrata*» [35:20]. Виходить, що ім'я Г. Рошковича, котрий як художник мав у відновленні цього інтер'єра найбільшу долю, навіть не наведене.

Ріхард Муттер в 1893 році запримітив Г. Рошковича й зарахував його до групи художників ХІХ століття, які, аналогічно до м'юнхенських жанристів, займаються сільським жанром («*Dorfnovelle*») [26:242]. Згодом це повторилося і в англomовному («*Village Tale*») [27:288] та російському [48] перекладах німецького оригіналу. Автори французької енциклопедії (1894 р.) в частині гасла «Угорщина», що відведена мистецтву, до чотирьох художників, які «ілюструють минуле Угорщини або описують її народні звичаї», зарахували й Г. Рошковича [24:235]. Саме завдяки таким творам художник попав в один з томів енциклопедії «*Ottův slovník naučný*» 1895 року, де був названий серед дев'яти угорських живописців-жанристів [17:1037].

Статті та згадки про Г. Рошковича на зламі ХІХ – ХХ століть регулярно появлялися на сторінках будапештської газети «Недільні новини» («*Vasárnapi Ujság*») [13; 20; 22; 34; 36], в журналі «*Művészet*» [18; 23]. Лондонський журнал «*Journal of the Society of Arts*» за 1907 рік помістив статтю про мистецтво Угорщини. В рамках жанрової теми, яка була представлена багатьма знаменитими угорськими малярами («*numerous distinguished Hungarian painters*»), відомими релігійними картинами згадали Г. Рошковича [10:579]. Американська «Католицька енциклопедія», гасло «Мукачівська єпархія» (*Munkacs, Diocese of Munshasiensis [sic!] Ruthenorum*), крім історика Г. Жатковича з-поміж лаїків в 1922 році згадала художника тільки Г. Рошковича (*Ignatius Roskovics*), який «*restored the domestic chapel of the lower seminary in Uzhorod*» [39:519]. В 1923 році на аукціоні в Будапешті були виставлені дві картини Рошковича [9:45]. І з цих декількох публікацій можна хоч трохи зробити собі уяву про популярність творчості Г. Рошковича не тільки в Угорщині, але й в закордонних фахових колах.

У словацькому середовищі митця після 1918 року довго, крім реєстрування його імені, так чи інакше не помічали. Гасло про Рошковича не містять Енциклопедія Словаччини 1981 року [8], так само як й пізніший «Краєзнавчий словник Пряшівщини» 1999 року [47]. Зате в «Словацькому біографічному словнику» 1991 року є короткі довідки про обох Рошковичів – батька (грекокатолицького священника й перекладача) та сина (художника)

[37:120]. Енциклопедії та інші довідкові публікації України інформують й про Гната Рошковича: «Український радянський енциклопедичний словник» (т. 3, 1987) [57:133], перевидана «Енциклопедія українознавства» (т. 7, 1998 р.) [44:2624] та інші.

Метою цієї праці є вказати на декотрі елементи свідомої (?) містифікації недавньої історії навколо життя та творчості Г. Рошковича та уточнити обставини творчості та поєднані з ним факти.

Виклад основного матеріалу.

Вже під час навчання (і навколо цього є певні неточності й питання – в кого, власне, і як довго вчився [49:51; 50:50; 51:142], але це може бути предметом іншої розвідки), в Будапешті, Парижі та М'юнхені, де був тільки в 1880 році [16:152], подорожах в Італію та Святу Землю, Рошкович заявив про себе як фігураліст й майстер композицій на релігійні та історичні теми. Скоро, на початку 80-их років XIX століття почав отримувати замовлення на виконання настінних розписів та вівтарних картин та ікон в католицьких храмах обох обрядів.

Слушно про Рошковича висловився Йосип Бокшай (1936 р.): «Jeho práce z mladých let jsou úplně naše, vyjadřují zřejmě naši duši. [...] Velká Roškovičova církevní kompozice je v ruském katedrálním chrámu v Prešově, ale není ukončena. Avšak i v této počáteční formě je to znamenitá věc. Roškovič byl velikým mistrem a patří mezi klasiky malířské, Řekl bych, že byl žákem Tiepolovým, výborným barokovým komponistou typu podobného, jako byli v Čechách Brožík a Hynajs» [3:215]. Й. Бокшай твердить, так як і пізніші автори, що це замовлення Рошкович не закінчив. Причиною ніби було недорозуміння з певним церковним сановником, після чого автор навіть замалював свій підпис [51:143; 53:135; 54:51]. Дійсність, мабуть, все ж таки трохи інакша. Гнат Рошкович в прашівському грекокатолицькому катедральному храмі св. Івана Хрестителя виконав розписи на склепінню східної, в цій споруді – вхідної частини нави (св. отці церкви), та над вхідними арками до двох бічних каплиць обабіч, а не в самих каплицях, де є лише пластичне декоративне оздоблення. А підпис Рошковича – й нині видніється навіть з відстані декількох метрів. До слова: в Пряшеві це ніколи не була Російська церква або собор [3:215; 49:21; 53:51]. В народі її звикли називати просто: «руська церква».

Згодом Рошкович для римокатолицького храму Воздвиження св. Хреста в м. Снина у 1891 році закінчив десять образів (три на полотні, решта – настінний живопис). Це аж ніяк не Синайська церква [49:21; 53:51; 54:135]. Шкода, що після недавньої перебудови не збереглися всі розписи. На головному вівтарі знаходиться зображення «Діви Марії – покровительки Угорщини».

З 1885 року митець вже з успіхом творить в Будапешті й бере участь в столичних та закордонних виставках, починає ілюструвати книги [15:LXII], завдяки чомувнедовзі став ще популярнішим не лише серед фахівців, але й широкої публіки. Отже, повним недорозумінням буде твердження, що «od roku 1885 žil v Budapešti; pre nedostatok zákaziek

skončil ako učitel' kreslenia» [14:195]. Авторка посилалася на календарну статтю Ш. Швагровського [38:165], але в ній нічого подібного нема.

Про роль та значення тривчості Гната Рошковича в мистецтві Угорщини останньої третини XIX – початку XX століття найкраще промовляли реценції виставок, на яких він брав участь, оцінка його проектів на багатьох конкурсах і, в кінцевому результаті, їхня реалізація.

У Нью Йорку Г. Рошкович в 1896 році був представлений доволі великого формату фотографією «Hungarian Peasant Woman» [4:53] (26 x 33,5 дюймів; 1 дюйм = 2,54 см). Позитивні критики отримує за твори виставлені в Будапешті, де показав портрети угорських королів, які стали картонами для майоліки до залу св. Стефана королівського палацу в Будапешті [5:383]. Включили його й до ювілейного видання з нагоди тисячоліття Угорщини [21].

Гнат Рошкович (Ignatius Roskovic) в 1900 році числився як «artifex pictor» (художник-живописець) Гайдудорозької єпархії [7:707]. Так Рошкович взяв участь в оздобленні грекокатолицької церкви «Богородиці Покровительки Угорщини» на площі Троянд (Rózsák tere № 9-10) для новоствореної парафії в м. Будапешт (1905 р.). Богородиця на вівтарній іконі представлена саме як «Magna Domina Hungariae». Рошкович тут використав іконографію аналогічну до згаданого вівтарного образу римокатолицького храму в Снині.

Митець в цьому часі був справді дуже відомим та популярним. Його творчість включили до книги (1905 р.) про сучасне угорське мистецтво, де репродукували одну світлину частини розпису храму в м. Кечкемет та текст про нього [12:21, 118]. То ж нічого дивного, що йому довірили створити частину ілюстрацій – рисунків – до тексту про Ужгородський комітет одного з томів монументального проекту Австро-угорської монархії виданого угорською та німецькою мовами в 1900 році [1; 6]. Появляються твори художника в нових енциклопедіях [32:36; 33:391]. Закономірним явищем стали аукціони [9] та закупи творів Г. Рошковича до колекцій різних музеїв [19; 25; 29; 39].

Низка розрізнених текстів про Гната Рошковича в'ється вже понад 150 років. Від коротких приміток та рецензій до розлогих текстів Г. Островського. В останніх десятиліттях в дослідженні творчості Г. Рошковича спостерігаємо деяке поживлення [16; 55; 2; 11; 42; 31:264-265]. Адже від публікації Изворина 1942 року [45] пройшло чимало часу й Рошкович собі заслуговує на більше ніж було в першій половині XX століття. Це й далші енциклопедичні тексти [52:326] та оглядові публікації про мистецтво українського Закарпаття [31:264-265; 55:208-201; 56:558]. Подивудідним явищем на свій час стало включення митця до академічної «Історії українського мистецтва» 1970 року: «Г. Рошкович – перший художник-професіонал, який мав великий вплив на розвиток закарпатської живописної школи. Він виконав багато розписів у церквах Закарпаття і Угорщини. В своїх монументальних творах він помітно відходить від ка-

нонів церковного академічного живопису. Для його творчості характерні пошуки національної своєрідності в мистецтві» [43:241]. Та його автор, Є. Горбенко, не уточнює, як розуміти останнє твердження.

З досі публікованих досліджень чи не найобсяжнішими є рядки Г. Островського [49; 50]. Відстань понад сорока років з часу видання показує, що є на чому будувати, доповнювати, переглянути, коригувати. Бо появилися, наприклад, нові атрибуції творів, які уточнили портретованого і так «Портрет чоловіка» з «Музею красних мистецв» в Будапешті (інв. № 6208, олія на полотні, 69 x 49 см) став «Портретом Ференца Гевердле». Але, на разі, все ж таки, найповнішим матеріалом про Гната Рошковича лишається магістерська робота Штефана Павлика 2011 року [28], який мав можливість поспілкуватися з рідною художника, заглянути до архівів та запасників музеїв й частину з того викласти у своєму тексті.

Висновки та перспективи дослідження. Комплексний погляд на твори та життя Г. Рошковича в осяжному часі можливий лише в рамках систематичної колективної міжнародної співпраці. Так, як це було, наприклад, у випадку живописця Яна Ромбауера (1782-1849), в якому взяли участь дослідники та відповідні заклади Словаччини, Угорщини, України та Росії [58].

ЛІТЕРАТУРА ТА ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА

1. Az Osztrák-Magyar Monarchia. Irásban és képen. XVIII. kötet. Magyarország VI. kötete (Felső-Magyarország, II. rész). Előbb néhai Rudolf trónörökös főherceg ő császári és királyi fensége kezdeményezéséből és közreműködésével, most gróf Lónyayné, Stefánia belga királyi hercegnő, szászkoburg hercegnő védnöksége alatt. Budapest: A Magyar Királyi Államnyomda kiadása, 1900. 444 o.
2. Bereczky G. Roskovics Ignác élete és munkássága // Vámos, I. et al. Szülőföldünk nagyjai a múlt századfordulón: "Tudomány és kultúra az Osztrák-Magyar Monarchiában" c. kárpát-medencei nyári egyetem: Burgenland, 2008. július 9-16. Budapest: Magyar Fiatalok Határok Nélkül Alapítvány, 2008, 153-158. o.
3. Bokšaj O. Malířství na Podkarpatské Rusi // Podkarpatská Rus. Redigoval J. Zatloukal. Bratislava: Klub přátel Podkarpatské Rusi, 1936, s. 214-217.
4. Catalogue of the Berlin Photographic Company: fine art publishers. New York, N.Y.: Berlin Photographic Company, 1896. 138 pp.
5. *Die Kunst*. Monatsheft für freie und angewandte Kunst. Erster Band. Freie Kunst. Der „Kunst für alle“ XV. Jahrgang. München: Verlagsanstalt F. Bruckmann A.-G., 1900. 572 S.
6. Die österreichisch-ungarische Monarchie in Wort und Bild. Auf Anregung und unter Mitwirkung weiland Seiner kaiserl. und königl. Hoheit des durchlauchtigsten Kronprinzen Erzherzog Rudolf begonnen, sortgesetzt unter dem Protectorate der Frau Gräfin Stephanie Lónyay, geborenen Prinzessin von Belgien, Herzogin von Sachsen-Coburg. Band 21. Ungarn (V. Band). (2. Abtheilung). Wien: Verlag der kaiserlich-königlichen Hof- und Staatsdruckerei, Alfred von Hölder, 1900. 482 S.
7. Dumitriu-Snagov, I. 1989. *Le Saint-Siege et la Roumanie moderne (1866-1914)*. Roma: Universita Gregoriana Editrice, 1989. 1026 p. ISBN 8876525971.
8. Encyklopédia Slovenska. V. zväzok. R-Š. Bratislava: VEDA, 1981. 791 s.
9. Enyedy Lukács És Neje, Zsótér Ilona Hagyatéka Valamint Brentano Cimaroli Lujza Báróné Hagyatéka Valamint Más Magánbirtokból Származó Mőtárgyak, Ernst-Múzeum XXII. Aukciója. Budapest: Ernst-Múzeum Kiadása, 1923. 120 o. + XLIX il.
10. Felberman, L. Arts and Industries in Hungary in Ancient and Modern Days // Journal of the Society of Arts. Vol. LV. From November 23, 1906, to November 15, 1907. London: George Bell and Sons, 1907, pp. 576-581.
11. Gassama-Szabó, B. Roskovics Ignác: Egy méltatlanul elfeledett festő legkiemelkedőbb munkái // Kerney, T. – Tüskés, A. (eds.). *Omnis creatura significans: tanulmányok Prokopp Mária 70. születésnapjára*. Budapest: CentrArt Egyesület, 2009, 279-283. o. ISBN 978-963-06-6502-5.
12. Gerő, Ö. – Londesz, E. Modern magyar festőművészek: a modern magyar festészet fejlődése: tiz szines műmelléklettel, számos mülappal és szövegképpel. Budapest: Pesti Napló (Hornyánszky V. könyvnyomdája), 1905. 190 o.
13. Hauszmann, A. A Budai Királyi Vár Szent István-terme // *Vasárnapi Ujság*, 1900, 47. évf., 17. szám, 265-266. o.
14. Herucová M. Exkurz do historickéj maľby XIX. storočia // *Ars*, 38, 2005, č. 2, s. 181-201. ISSN 0044-9008.
15. Horváth I. Magyarországi Könyvésztot 1885 // *Magyar Könyv-Szemle Tizedik Folyam, I-VI. Füzet*, 1885 Január-

Deczember. A. M. Nemzeti Múzeum Könyvtára. Budapest: Hornyánszky Viktor Nyomdája, 1886. I-CLXII o.

16. Jászai, G. München und die Kunst Ungarns 1800 bis 1945 // Ungarn-Jahrbuch Band 2, Jahrgang 1970. Mainz: v. Hase & Koehler Verlag, 1970, S. 143-153.

17. Jiřík, F. O. Genre // Ottův slovník naučný. Ilustrovaná encyklopædie obecných vědomostí. Devátý díl. Falšování potravin a pochutin – Genrista. Praha: Vydavatel a nakladatel J. Otto, 1895, s. 1036-1037.

18. Kacziány, Ö. A kecskeméti nagytemplom falfestményei // Művészet, 1903, 2. évf., 2. szám, 127-134. o.

19. Katalog der Portrait-Sammlung der k.u.k. General-Intendantz der k.k. Hoftheater: zugleich ein biographisches Hilfsbuch auf dem Gebiet von Theater und Musik. Wien: A. W. Kunast, 1894. 206 S.

20. Kazár E. A Józsefvárosi templom falfestményei. Roskovics Ignácztól // Vasárnapi Ujság, 1895, 42. évf., 19. szám, 299-302. o.

21. Keleti, G. Fine Arts and Industrial Arts in Hungary // De Jekelfalussy, J. et al. 1897. *The millennium of Hungary and its people*. Budapest: Pesti könyvnyomda-részvénytársaság, 1897, pp. 190-212.

22. Kovács D. Roskovics Ignác falfestményei a kecskeméti nagytemplomban // Vasárnapi Ujság, 1903, 50. évf., 15. szám, 230. o.

23. L. Roskovics Ignác // Művészet, 1915, 14. évf., 9. szám, 448-451. o.

24. La Grande encyclopédie : inventaire raisonné des sciences, des lettres et des arts. Tome vingtième. Héronas – Janicki. Paris: H. Lamirault, [1894]. 1200 p.

25. Mihalik, József; Junga, Sebő; Divald, Károly Fia. A kassai muzeum. Gyűjteményeinek. Leiró lajstroma. Kassa: Koczányi Béla könyvnyomdája, 1903. 432 o.

26. Muther R. Geschichte der Malerei im XIX. Jahrhundert. Zweiter Band. München: G. Hirth's Kunstverlag, 1893. 670 S.

27. Muther R. The History of Modern Painting. In Three Volumes. Volume Two. London: Henry and Co., 1896. 836 pp.

28. Pavlík, Š. Ignác Roškovič. Diplomová práca. Prešov: FHPV Prešovskej univerzity, 2011. 133 s.

29. Pekár, K. A Magyar nemzeti szépről: a Magyar géniusz esztétikája : nemzeti vonások művészetünkben, zenénkben, költészetünkben, irodalmunkban. Budapest: Kiadja a "Modern Tudomány" Című Vállalat, 1907. 494 o.

30. Pop I. Roshkovych, Ignatii / Roskovics, Ignác // Magocsi, P. R. – Pop, I. *Encyclopedia of Rusyn history and culture*. Toronto – Buffalo – London: University of Toronto Press, 2002, p. 420. ISBN 978-0-8020-3566-0.

31. Puskás B. *A görög katolikus egyház művészete a történelmi Magyarországon: Hagyomány és megújulás*. Budapest: Szent Atanáz Görög Katolikus Hittudományi Főiskola, 2008. 318 o. ISBN 978-963-9439-56-6.

32. Révai nagy lexikona; az ismeretek enciklopédiája. IV. Kötet. Brutus – Csát. Budapest: Révai testvérek irodalmi intézet részvénytársaság, 1912. 779 o.

33. Révai nagy lexikona; az ismeretek enciklopédiája. XI. Kötet. Jób – Kontúr. Budapest: Révai testvérek irodalmi intézet részvénytársaság, 1914. 875 o.

34. Roskovics, I. Betlehem. Szentföldi útinaplómból // *Vasárnapi Ujság*, 1897, 44 évf., 52. szám, 877-879. o.

35. Schematismus venerabilis cleri graeci catholicorum Dioecesis Eperjesiensis pro Anno Domini 1882. Eperjesini: Typis Societatis „Eperjesi Bankegylet, 1882. 126 p.

36. Szana, T. A Szent István-terem királyképei. Roskovics Ignácztól // *Vasárnapi Ujság*, 1900, 47. évf., 16. szám, 545-546. o.

37. Slovenský biografický slovník (od roku 833 do roku 1990). V. zväzok. R – Š. Martin: Matica slovenská, 1992. 560 s. ISBN 80-7090-216-7.

38. Švagrovský Š. Život a dielo nášho rodáka zo Slavkoviec. Pred 145 rokmi sa narodil Ignác Roškovič // Gréckokatolícky kalendár. Грекокатоліцький календар 1999. Michalovce: Byzant, 1998. S. 105-106. ISBN 80-85581-19-1.

39. Térey, Gabriel von. Museum der bildenden Künste Budapest. Verzeichniss der Kupferstichsammlung alter und moderner Meister und der Handzeichnungen moderner Künstler. Budapest: Kais. u. Kgl. Hofbuchdruckerei V. Hornyánszky, 1910. 290 S.

40. The Catholic Encyclopedia. Volume XVII. Supplement I. New York: The Encyclopedia Press, 1922. 786 pp.

41. Frády, Gábor; Tabakovits, Mihály. A Magyarországi oroszokról. M.-Sziget: Nyomatott a máramarosi részvénytársaságban, 1895. 84 o.

42. Бескид Г. Ігнат Рошковіч – визначний маляр другої половини 19. стороча // Русин, 2007, річ. 17, № 1, с. 5.

43. Горбенко Є. В. Монументальний живопис // Касян, В. І. та ін.. Історія українського мистецтва в шести томах. Мистецтво другої половини XIX – XX століття. Том четвертий. Книга друга. Київ: Академія наук, 1970. С. 230-241.

44. Енциклопедія українознавства. Том 7. Гол. ред. В. Кубійович. Львів: Наукове товариство імені Шевченка, 1998. С. 2405-2800.

45. Изворинъ А. Сучаснѣ рускѣ художники // Зоря – Найна. Рочник 2. Ужгород, 1942. Число 3-4. С. 387-415.

46. Кориння і крона. Зріз сучасного мистецтва Закарпаття / Gyökerek és koronák. Kersesztmertszet. Válogatás a kortárs kárpátaljai művészek alkotásaiból. Упор., вступ. слово Ф. Ерфан. Ужгород: Всеукраїнське державне видавництво «Карпати», 2016. 40 с. ISBN 978-966-671-431-5.

47. Краєзнавчий словник русинів-українців. Пряшівщина. Гол. ред. Ф. Ковач. Пряшів: Союз русинів-українців Словацької Республіки, 1999. 500 с. ISBN 80-85137-15-1.

48. Мутеръ Р. Історія живописи въ XIX вѣкѣ. II т. С.-Петербургъ: Изданіе товарищества «Знаніе», 1900. 484 с.

49. Островський Г.С. Образотворче мистецтво Закарпаття. Київ: Мистецтво, 1974. 198 с.

50. Островський Г. Сторінка минулого // Дукля, 1989, № 6. С. 49-57.

51. Пап С. Ікони й іконописання на Закарпатті // Записки ЧСВВ. Том XIV (XX). Вип. 1-4. Romae: Sumptibus PP: Basilianorum, 1992. Pp. 123-151.

52. Поп, И. РОШКОВИЧ Игнац (ROSKOVICS Ignác) // Энциклопедия Подкарпатской Руси. Ужгород: Издательство В. Падяка, 2001, с. 326. ISBN 966-7838-23-4.

53. Приймич М. Гнат Рошкович у закарпатському професійному мистецтві // Мистецтвознавчий автограф. Вип. 6-8. Львів: ЛНАМ, 2013, с. 132-139.

54. Приймич М. – Скакандій В. Гнат Рошкович у закарпатському професійному мистецтві // Науковий вісник Закарпатського художнього інституту: «Ерделівські читання» (Ужгород, 13-14 травня 2013 р.) / Ред. кол.: Небесник І. І. та ін. Ужгород: Гражда, 2013. С. 48-56.

55. Приймич М. Перед лицем твоїм. Закарпатський іконостаc. Ужгород: Гражда, 2007. 224 с.

56. Сирохман М. Церкви України. Закарпаття. Львів: МС, 2000. 880 с.

57. Український Радянський Енциклопедичний Словник: в 3-х т. Том 3. Портулак – Ї. Вид. друге. Відп. ред. А. В. Кудрицький. Київ: Головна редакція Української Радянської Енциклопедії, 1987. 736 с.

58. Veřňová K. (ed.). Ján Rombauer (1782-1849). Levoča – Petrohrad - Prešov. Bratislava: Slovenská národná galéria, 2010. 239 s. ISBN 978-80-8059-149-6.